

Sdružení matice Volyňské v Lucku, České besedy v Rivně a Sdružení Stromovka v Dubně). Autor se vyhýbá přístupu k výzkumu krajanů z hlediska nacionalizačního schématu. Soustřeďuje se předně na analýzu chápání pojmu krajanství, aby z něho pak dovozoval, jak jeho projevy působí především na vědomí mladé generace krajanů, zvláště pak fungování transnacionálních vazeb v kontextu ukrajinské (re)emigrace do České republiky. Nakonec – s ohledem na pertraktovanou problematiku krajanů – podle názvu závěrečné kapitoly „Češi pohledem cizince“ (Jiří Tůma) bychom očekávali, že otázky transnacionální migrace a fungování transnacionální sítě v postavení krajanů autor pojme v širším kontextu. Studie se však omezuje na obecněji zaměřený výklad o postavení české menšiny v Chorvatsku s tím, že se materiálově opírá o poznatky opakovaného terénního výzkumu v Horním Daruvaru. Jde sice o cenný příspěvek, vypovídající zejména

o současném postavení české menšiny v Chorvatsku, uplatňování menšinových práv a vývoji chorvatské menšinové politiky, problémech chápání individuálních a kolektivních menšinových práv, ale zůstává mnoho dlužen záměru publikace o hledání nových perspektiv badatelských přístupů při studiu krajanové problematiky.

Prezentovanou publikaci s poutavým názvem „Krajané: hledání nových perspektiv“ lze považovat za první krok vstupu na pole odlišné od tradiční metodologie bádání o fenoménu krajanství. Vymezují-li se autoři vůči dosavadním badatelským postupům, ukazuje se, že bez reflexe tradičního metodologického aparátu se nabízí pouze zúžený prostor pro uplatňování teorie transnacionalismu. O náročnosti předložených „perspektiv“ svědčí i skutečnost, že soubor studií neobsahuje závěrečné pojednání.

Andrej Sulitka (EÚ AV ČR, v. v. i.)

Adam Bedřich – Tomáš Retka (eds.), Rytíř z Komárova: k 70. narozeninám Petra Skalníka. AntropoWeb, Praha 2015, 210 s.–

„Festschrift“ sestavený Adamem Bedřichem a Tomášem Retkou jistě stojí za pozornost, neboť u příležitosti narozenin Petra Skalníka se touto formou k závažným i aktuálním tématům vyjádřila plejáda významných evropských antropoložek, antropologů a dalších společenských vědkyň a vědců. Některé texty jsou uvedeny v češtině a jiné v angličtině, z toho usuzuji, že kniha je pravděpodobně určena především českému čtenáři, který zpravidla vládne oběma jazyky. Čtenář hovořící jen česky si přečte úvod, kde se vysvětluje, pro koho je publikace zamýšlena a proč byla

sestavena. Týž čtenář si také může přečíst texty českých autorů, kteří do publikace přispěli přibližně jednou třetinou (na pomezí tu stojí David Scheffel, který napsal anglicky). Ale i čtenář hovořící pouze anglicky si v knize jistě najde velmi zajímavé tituly.

Není zcela zřetelné, podle jakého klíče bylo vytvořeno pořadí textů. Cítíme zde tendenci rozsáhlejší a obecnější texty umísťovat do přední části publikace, nicméně při nalistování obsahu jistě mezi prvními zaujme i Alan Barnard, jenž je jedním z autorů uzavírajících publikaci, a sice textem „Why are

social anthropologists not interested in the study of human origins?“ Pojednání začíná spíše epizodicky. Autor vzpomíná na pozvání do Skalníkovy dílny na konferenci EASA ve francouzském Nanterre. Zdánlivě drobná příhoda se však postupně transformuje ve vynikající esej o klíčovém významu sociální antropologie při studiu počátků vývoje lidského druhu. Text bude jistě výborným studijním materiálem pro začínající antropology. Petr Skalník vystupuje též ve studii Aleksandara Boškoviće „Anthropologist as political actor“, která byla zvolena jako úvodní stať publikace a kde je podtržena Skalníkovy dobře známá aktivita ve vědeckých společnostech.

Na rozdíl od textů Aleksandara Boškoviće (University of Belgrade), Alana Barnarda (University of Edinburgh) a Hany Červinkové (University of Lower Silesia / Czech Academy of Sciences), které mají jubilejní atmosféru (částečně – spíše náznakem – též text Tomáše Boukala, Gorno-Altajsk), jsou další zařazené práce vědeckými studiemi, které by mohly být publikovány i při jiných příležitostech, což hodnotu celé publikace samozřejmě nesnižuje, ale naopak umocňuje. Zařazeny jsou texty Christiana Giordana (University of Fribourg) „Domination, legitimacy, trust: socio-anthropological considerations“, Marcina Brockeho (Jagiellonian University) „Limits of engagement in anthropology“, Roberta Jamesa Thornтона (University of the Witwatersrand) „Identities, failed identities and social ontologies“, Dmitri Bondarenka (Russian Academy of Sciences) „Toward a philosophy of African history: communality as a foundation of Africa’s socio cultural tradition“, Grażyny Kubicy (Jagiellonian University) „A flâneur and ethnographer in their home city: the Krakow of Bronisław Malinowski and Feliks Gross. Remarks of a historian of anthropology“,

Chrise Hanna (Max Planck Institute for Social Anthropology) a Lászla Kürtiho (Miskolc University) „Agrarian ideology and local governance: continuities in postsocialist Hungary“, Josefa Kandertera (Univerzita Karlova) „Sebechlebsší vinaři“, Vlastimila Fialy (Univerzita Hradec Králové) „Gambie: geneze politického stranictví“, Davida Z. Scheffela (Thompson Rivers University) „The Slovakization of the Prešov Region in the 1920s and 1930s“ a Vytise Ciubrinskase (Vytautas Magnus University) „Contested disciplines in new Europe: ethnology and sociocultural anthropology in Lithuania“.

Zvláštní místo má v publikaci Kropáčkův text, který je zajímavou historickou sondou do konjunktur a útlumů české afrikanistiky, zejména na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Přestože se Luboš Kropáček (Univerzita Karlova) pokouší o optimistické zakončení, text vyznívá spíše depresivně. Upomíná na to, že rytíři nejen vyhrávají v bojích nebo pochodují v blyštící se zbroji, ale jsou též často poraženi či zaskočeni nepříznivými okolnostmi a jejich bojové štěstí je opouští nebo vůbec nepřichází, a to v českém prostředí možná více než kde jinde.

Publikace k jubileu Petra Skalníka přinesla řadu hodnotných textů, které by za jiných okolností dost možná českému čtenáři nebyly tak snadno dostupné nebo by vůbec nevznikly. Jejich tematická pestrost je do jisté míry dána samou osobností Petra Skalníka, k jehož odborným zájmům texty často odkazují, a jejich určitá nevyváženost vyplývá z toho, že žánr „Festschrift“ dává větší prostor pro autorskou kreativitu než například kolektivní monografie. Vysoká kvalita řady publikovaných textů však drobné nedostatky knihy bohatě vyváží.

Zdeněk Uherek (EÚ AV ČR, v. v. i.)